

HOWARD HAWKS

Et interview ved Axel Madsen

Kun den meget store ville vove at kalde sin nye produktion til mange millioner dollars for en genindspilning af en film, som allerede var lavet to gange før. Sådan som *Howard Hawks* begyndte „Eldorado“ med de ord: „Det er „Rio Bravo“ endnu en gang, plus en stump af „Red River.“

Hawks er 69 år gammel, stadig meget mager og på sin vis albino med snehvidt hår, snehvide øjenvipper og øjenbryn. Han begyndte sin nye film – stjerner: *John Wayne* og *Robert Mitchum* – knap en måneds tid efter, at han var blevet færdig med „Red Line 7000“, den anden bilvæddeløbsfilm i hans lange karriere. I „Eldorado“, hvis manuskript er skrevet af *Leigh Brackett*, en *midwestern* lærerinde, der også skrev „Hattari!“, og som var med på manuskripterne til „The Big Sleep“ („Sternwood-mysteriet“) og „Rio Bravo“, spiller Mitchum en forhenværende gun-fighter, der nu er sherif, og Wayne en frygtet revolvermand, som tilbagebetaler Mitchum en gammel personlig gæld. „„Rio Bravo“ var lige præcis det modsatte af *Fred Zinnemanns* „High Noon“ („Sheriffen“), hvor *Gary Cooper* spillede en sherif, som forgæves søgte efter hjælp,“ fortæller Hawks, kort før han tager af sted til optagelserne i den mexicanske grænseby. „Det var det omvendte, som skete i „Rio Bravo“: Wayne var en sherif, som hele tiden måtte kassere ukvalificeret hjælp, selv om han gav sin tidligere vicesherif *Dean Martin* en ny chance. Men her i „Eldorado“ drejer vi historien endnu en gang.“

Hawks, som instruerede sin første film i 1928 og syv film senere lavede gangsterfilmklassikeren „Scarface“, sagde, at han afskyede Zinnemanns „High Noon“ så stærkt, at han med vilje vendte op og ned på både historie og personer i „Rio Bravo“ fra 1958, og gjorde det i den grad, at Wayne blev gal over det.

„Wayne gik hele tiden og syntes, at Dean Martin stjal scenerne fra ham i den film,“ kluklo Hawks, „men han har nu altid været så tudevorn. Og helt tilbage i „Red River“ i 1948 gik han også og brokkede sig over, at

Montgomery Clift, der spillede hans adoptiv-søn, var den virkelige hovedperson.“

Hawks har kun lavet yderligere én western, „The Big Sky“ („Pelsjægerne“) fra 1952 med *Kirk Douglas* i rollen som jæger og eventyrer.

„Westerns handler altid om venskab, om virkeligt venskab mellem mænd, og de adskiller sig mere fra hinanden i landskab og kuliser end i personer og handling. Det var jo også sådan, at heroismen i det gamle western-miljø ikke havde så meget med mod som med hårdnakkethed at gøre, evnen til at holde ud. Nu er udholdenhed jo ikke særlig velegnet for film, for man kan ikke presse den sammen, sådan som man kan med mod, i en bekvem 24-timers dramatisk tidsenhed. Ifølge selve sin natur har det noget med det vedvarende at gøre.“

Hawks fortalte, at han prøvede at filme udholdenhed i „Red River“, som spænder over rundt regnet 25 år i en John Waynes pionertilværelse, og at han igen var ude efter at fange denne undvigende egenskab i sin nye film.

„Jeg synes ikke, det lykkedes for mig i „The Big Sky“. Hvad der også mangler i denne film, er en menneskelig varme mellem Douglas og pigen (*Elizabeth Threalt*). Men fejlen er min, jeg skulle aldrig have placeret Douglas i netop den rolle. Han er fortræffelig, når han er hårdkogt, men når en rolle kræver nuancer og mere inderlig følelse, virker han ikke troværdig.“

Måske laver Hawks sin næste film i Europa. Han har en millionærven, der ejer oliestationer i Nordsøen ud for Holland, og han har foreslået, at Hawks laver en film, der udnytter disse olieboringsøer i et bister drama om mænd, som i måneder ad gangen lever sammen i disse trange lokaliteter.

„Jeg kan godt lide ideen, og vi laver den nok, hvis selve det strategiske lader sig udarbejde. Vi bliver nok nødt til at bygge en filmby på strandbredden, hale alt ud med både og muligvis overtage et olietårn i flere uger.“

„Red Line 7000“ (titlen refererer til det antal omdrejninger i minuttet, som motoren i

Walter Brennan, Lauren Bacall og Humphrey Bogart i „To Have and Have Not“.

en sportsvogn foretager, og 7000 er det kritiske punkt) har i hovedrollerne en gruppe unge skuespillere, hvoraf de fleste er racerentusiaster og halvprofessionelle i stock-car-løb: *John Crawford*, *Norman Alden* og *James Caan* (den sidste er også med i „Eldorado“), og pigerne er *Gail Hire* og *Laura Devon*, sidstnævnte ganske som *Lauren Bacall* et Hawks-fund af den hårdkogte type med barytonstemme.

De tekniske vanskeligheder ved at fange spændingen i et bilvæddeløb, som Hawks første gang kæmpede med i 1932 i „The Crowd Roars“ („For fuldt drøn“) med *James Cagney*, var mange. Nøglescener blev taget med seks Panavision-kameraer, hvoraf et par var placeret på specialbyggede vogne, der kørte med en hastighed af 200 km.

„Det er det samme som med mændene i „Hatari!“ – kørerne i „Red Line 7000“ er ude på at leve farligt. De lever farligt, men ingen af dem dør. Det har været meget morsomt at lave den.“

Hawks vil gerne lave flere komedier, men ikke i stil med „Man's Favorite Sport“ („Ude

med snøren“), som han nu finder er alt for lige ud ad landevejen.

„Publikum må aldrig kunne gætte, hvad der vil ske. I „I Was A Male War Bride“ („Jeg var en mandlig krigsbrud“), hvor *Cary Grant* var en fransk officer, der giftede sig med *Ann Sheridan*, men på grund af hærens regulativer ikke kunne komme i seng med hende, kunne ingen gætte sig frem til, hvordan det hele skulle ende. Jeg tror, at overraskelse og fart – træk ikke de enkelte gags i langdrag! – er hovedhjørnesten i en komedie.

I komedier stikker man ofte det forkerte ben ud med en morsom titel, hvorpå man siger: „Nu skal vi lave en morsom film.“ Jeg kan godt lide at begynde en komedie som en halvvejs tragedie, sådan som i „Hatari!“.

Men der eksisterer ingen regler. Rollerne i manuskriptet skal være troværdige og fængslende. Ved fængslende forstår jeg, at der er tale om et menneske, som kender sit job og udfører det ordentligt. Kludrer han i det, er han en karikatur. I en western er den, der ikke forstår at bruge sin revolver, patetisk.“

Humphrey Bogart og Martha Vickers i „The Big Sleep“.

Den altid meget reserverede og høflige Hawks smiler ved den tilfældighed, at to af hans top-klippere er danske af familie og fødsel. *Christian Nyby*, der blev født i Los Angeles en uge efter sine forældres ankomst fra Kolding, klippede „To Have and Have Not“ („At have og ikke have“) fra 1944, „The Big Sleep“ fra 1946, „Red River“ fra 1948 og „The Big Sky“. Nyby fik sin chance i 1951, da Hawks opfyldte et gammelt løfte og lod ham instruere „The Thing“ („Manden fra Mars“), en science fiction-film. Hawks producerede filmen, som „Cahiers du Cinéma“ kaldte en variation over Faust-temaet, og som blev betragtet som en top science fiction-film i de tider.

„Jeg kan huske, at de største vanskeligheder havde vi med at gøre det overbevisende, at videnskabsmændene ikke dræbte Tingen med det samme, men i stedet lod den leve.“

Nyby, som instruerede „Hell on Devil's Island“ i 1957, „Young Fury“ („Cowboybanden“) i 1964, og som netop nu i Hongkong er blevet færdig med „Operation CIA“, kalder Hawks „den største instruktør, som nogen sinde har levet“.

Hawks' anden danske klipper er den Horsens-fødte *Folmar Blangsted*, som klippede „Rio Bravo“, en film, hvor både Hawks og hans klipper improviserede en hel del.

„Vi blev enige om, at folk var trætte af historier, og i stedet for at udvikle en handling koncentrerede jeg mig om personer og personkarakteristikken. Og i virkeligheden hælder jeg stadig stærkt til den betragtning, at handlingen er det mindst væsentlige element. Det gik op for mig under den film, der kom umiddelbart før, „Land of the Pharaohs“ („Farao's gyldne skat“), hvor *William Faulkner* havde to andre manuskriptforfattere at arbejde sammen med, og ingen af dem fik stablet en helt god handling på benene.“

Det er Hawks, der har fået æren for at have skabt den moderne filmhelt: manden, der handler hurtigere, end han tænker og fatter. Han siger selv, at hans eget billede af en moderne helt er *Humphrey Bogart* i *John Hustons*

klassiker fra 1941 „The Maltese Falcon“ („Ridderfalken“).

„Bogart spillede en fyr, der havde noget for med sin kompagnons kone. Da hans kompagnon bliver dræbt, sætter han sig straks for at hævne ham. Han var ligeglad med at komme i seng med kompagnonens kone, men det pinte ham, at drabet måske ikke ville blive opklaret.“

Hawks anser sin filmatisering af *Ernest Hemingways* „To Have And Have Not“ fra 1944 med manuskript af Faulkner og *Jules Furthman* for at være hans Bogart-klassiker. Hvis denne beretning om en fribytter fra vore dage, der indblandes i et spil mellem Vichyfolk og Frie Franske på Martinique, har rang af mesterværket og igen vises verden over, så tilkommer hele æren Bogart.

„Det var meget nemt at arbejde med ham, og vi undervurderede alle hans talent. Han var næsten altid en snerrende hårdkogt mand med regnfrakke og revolver. Han kostede rundt med alle, fra førstelusen til førstedamen. Privat var han måske ikke helt så hårdkogt, men han prøvede som en gal på at optræde, som om han var det, når han førte banden an, *Huston*, *Judy Garland* og *Frank Sinatra*.“

Jeg fik den idé at lade Bacall tage luven fra ham i hver eneste scene i filmen. Hun skulle være præcis lige så hårdkogt med sin hæse, dybe stemme og sit lurende blik. Det er ikke mange stjerner, der ville have givet en debuterende skuespillerinde lov til at gå så hårdt mod sig gennem en hel film og stjæle ikke bare scene efter scene, men den hele film.“

Hawks' yndlingsfilm er stadig „Scarface“ fra 1932, hans meget gennemsigtige skildring af *Al Capones* gangsterliv.

„Det var sandheden om Capone. Da jeg bad *Ben Hecht* skrive drejebogen, sagde jeg til ham, at jeg ikke var ude på at lave en gangsterfilm, men en film om familien Capone, som om det var familien Borgia, der åbnede en forretning i Chicago. Drejebogen blev til på 11 dage. Vi fik de incestuøse undertoner med i forholdet mellem *Paul Muni* og hans søster (*Ann Dvorak*), men der var ingen censor, der fangede os.“